

*Ю.С. Ребрик, аспірант кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

ФАКТОРИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКУ ТА МЕХАНІЗМ ЇХ ВПЛИВУ

У сучасних ринкових умовах банк являється невід'ємною частиною всієї економічної системи. Головна макроекономічна мета банку – насичувати економіку грошовими ресурсами через їх постійний перерозподіл.

Виходячи зі специфіки банку, порівняно з іншими суб'єктами господарювання, його діяльність характеризується підвищеною ризиковістю. Це пояснюється тим, що в кожен момент часу, на діяльність банку впливає значна кількість взаємопов'язаних факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Нехтування певною групою факторів може призвести до негативних наслідків, спочатку до зниження ліквідного стану банку, а потім – до втрати платоспроможності і фінансової стійкості. Саме тому, під час оцінки ліквідності банку, менеджерам необхідно розглядати якнайбільшу кількість факторів, що впливають на його діяльність.

Оскільки банк є відкритою системою і в кожен момент часу його діяльність залежить від зовнішнього та внутрішнього середовища, то і фактори впливу на його ліквідність необхідно розглядати, групуючи їх на внутрішні та зовнішні.

Головним внутрішнім фактором ліквідності банку є ліквідність його балансу, що визначається функціональним зв'язком між цими показниками. У свою чергу, на ліквідність балансу впливають наступні фактори: ліквідність активів, стабільність пасивів, невідповідність активів і пасивів за сумами та строками погашення. Ліквідність активів залежить від рівня їхньої якості (частки проблемних кредитів та активів, які своєчасно не повернені банку, що створює загрозу для вчасного виконання ним своїх зобов'язань перед вкладниками і кредиторами), ризиковості та доходності активів, між якими існує зворотній зв'язок, рівня диверсифікації за інструментами проведення операцій, галузями, контрагентами, географічним розподілом тощо. Необхідно зазначити, що ліквідність активів також залежить і від зовнішніх факторів,

таких як розвиненість та доступність ринків за окремими портфелями активів.

Рівень стабільності та якість пасивів формується під впливом ступеню диверсифікації джерел фінансування, оскільки, у випадку значної концентрації надходжень ресурсів від окремим кредиторів чи вкладників імовірність отримання значних збитків через відтік даних коштів є високою. Особливо це спостерігається на сучасному етапі рецесії економіки. Якість пасивів також визначається часткою стабільної частини залучених ресурсів, зокрема депозитної бази. Важливою є оцінка та врахування такого фактору, як потенціал ліквідності банку, що характеризує його здатність залучати додаткові фінансові ресурси. Потенціал ліквідності має прямий зв'язок з іміджем банку, оскільки позитивний імідж дає можливість оперативно і відповідно до потреб залучати додаткову ліквідність на міжбанківському ринку.

Незбалансованість активів і пасивів за строками, сумами та в розрізі окремих валют являє загрозу ліквідності, що визначає експозицію ризику ліквідності. Відповідно до цього, негативним є не тільки дефіцит ліквідності, а й її надлишок, оскільки невиправдані резерви зменшують дохідність портфелю активів банку.

Внутрішніми факторами прямого впливу на ліквідність банку є якість менеджменту, що залежить від адекватності та оперативності прийнятих рішень на всіх стадіях процесу управління ліквідністю.

До зовнішніх факторів ліквідності банку можна віднести наступні: політична ситуація, рівень впливу якої в Україні значний; економічна стабільність в державі; стан фінансових ринків; ефективність дій регулятора, що визначається застосуванням інструментів у сфері грошово-кредитної політики, а також використанням адміністративних методів впливу на банківську систему та інші. Перелічені фактори визначають загальний стан економіки в країні, що впливає на активність суб'єктів господарювання (у тому числі банків) та рівень життя населення.

Врахування зазначених факторів ліквідності є необхідною умовою стабільного функціонування банків.